

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ЗДОБУТТЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У 2021-2022 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

Дошкільна освіта є невід’ємною складовою та важливою самоцінною ланкою в системі освіти України – стартовою платформою особистісного цілісного розвитку дитини. В Україні дошкільна освіта є обов’язковою частиною у системі безперервного навчання. Нині її зміст органічно пов’язаний з ідеями Нової української школи: він забезпечує наступність між дошкільною та початковою освітою в умовах реформування.

Якісна та доступна дошкільна освіта – один з головних пріоритетів дошкільної галузі, де продовжується впровадження системних змін у цій сфері.

Реформування освіти передбачає модернізацію змісту освіти, який має ґрунтуватися на осучасненні освітнього процесу, виконанні вимог Базового компоненту дошкільної освіти.

Створення сприятливих умови для особистісного становлення і творчої самореалізації кожної дитини, забезпечення цілісного розвитку дитини, її фізичних, інтелектуальних і творчих здібностей, формування її життєвої компетентності, розвитку в неї ціннісного ставлення до людей, самої себе, природи, культури, світу є метою дошкільної освіти.

Зазначені завдання є основою діяльності педагогів закладів дошкільної освіти Сумщини.

Законодавча та нормативно-правова база дошкільної освіти:

Конституція України;

Конвенція про права дитини (редакція від 20.11.2014);

Закони України:

«Про освіту» (редакція від 16. 01. 2020);

«Про дошкільну освіту» (редакція від 16. 07. 2019);

«Про охорону дитинства» (редакція від 09. 08. 2019);

«Про місцеве самоврядування в Україні» (редакція від 01. 03. 2020);

Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11. 2011 № 1341 (в редакції постанови КМУ від 12 червня 2019 р. № 509) «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.2021 №86 про «Положення про заклад дошкільної освіти»;

Постанова головного державного санітарного лікаря України від 18.09.2020 №55 «Про затвердження протиепідемічних заходів у закладах дошкільної освіти на період карантину у зв’язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)»;

Наказ Державної служби якості освіти від 30.11.2020 №01-11/71 про «Методичні рекомендації з формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти ЗДО»;

Концепція національного – патріотичного виховання дітей та молоді (редакція від 29. 07. 2019);

Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку (редакція від 09.07.2020 р.);

Концепція розвитку дошкільної освіти (проект - 2020);

Концепція цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року (редакція від 25.05.2021);

Концепція Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року (розпорядження КМУ від 19.05.2021 №474 – р).

Рекомендуємо нову редакцію збірника нормативно-правових актів «Кодекс дошкілля», збірник нормативних документів для управління ЗДО. Матеріали підготовлено Українським інститутом нормативної інформації (редакція 1 – 2021, м. Київ). У виданні подано галузеві акти, інструктивно-методичні, роз'яснювальні документи щодо сфери управління закладом дошкільної освіти за всіма функціональними напрямками. Пропонована редакція подає оновлений Базовий компонент дошкільної освіти, Методичні рекомендації до оновленого Базового компонента дошкільної освіти. Кодекс включає матеріали з питань якості освіти. До вже чинних актів внесено зміни та доповнення. Документи подані станом на 01.04.2021 р.

Рекомендуємо організацію діяльності закладів дошкільної освіти у 2020-2021 навчальному році здійснювати відповідно до:

Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 № 33 «Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція». URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya>;

Лист Міністерства освіти і науки України від 16.03.2021 № 1/9-148 «Щодо методичних рекомендацій до оновленого Базового компонента дошкільної освіти». URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-metodichnih-rekomendacij-do-onovlenogo-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti>;

Лист Міністерства освіти і науки України від 07.07.2021 № 1/9-344 «Планування роботи закладу дошкільної освіти на рік»;

Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 24.03.2016 № 234 «Про затвердження Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів»;

Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.04.2015 № 446 « Про гранично допустиме навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форм власності»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 10.04.2019 № 530 «Порядок організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти»; Інструктивно-методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України для використання в освітньому процесі закладів дошкільної освіти:

«Щодо окремих питань діяльності закладів дошкільної освіти у 2021-2022 навчальному році» (лист Міністерства освіти і науки України від 10.08.2021 № 1/9-486);

«Про перелік навчальної літератури, рекомендованої Міністерства освіти і науки України для використання у закладах освіти у 2021-2022 н.р.» (лист Міністерства освіти і науки України від 09.08.2021 № 1/9-484);

«Щодо освітніх програм у закладах дошкільної освіти» (лист Міністерства освіти і науки України від 09.12.2019 № 1/9-750);

«Щодо організації медико-педагогічного контролю на заняттях з фізкультури у закладах дошкільної освіти» (лист Міністерства освіти і науки України від 12.12.2019 № 1/9-765);

«Щодо комунікації з дітьми дошкільного віку з родинами учасників ООС/АТО, внутрішньо переміщених осіб та організації взаємодії з їхніми батьками» (лист Міністерства освіти і науки України від 12.12.2019 № 1/9-766);

«Щодо створення інклюзивного освітнього середовища в закладах дошкільної освіти» (лист Міністерства освіти і науки України від 25.06.2020 № 1/9-348);

«Організація роботи та дотримання вимог з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності у закладах дошкільної освіти» (лист Міністерства освіти і науки України від 14.02.2019 № 1/11-1491);

«Методичні рекомендації щодо організації інклюзивного навчання в закладах освіти» (лист Міністерства освіти і науки України від 26.06.2019 № 1/9-409);

«Щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти» (лист Міністерства освіти і науки України від 19.04.2018 № 1/9-249);

«Щодо організації роботи з музичного виховання дітей у дошкільних навчальних закладах» (лист Міністерства освіти і науки України від 02.09.2016 № 1/9-454);

«Організація фізкультурно-оздоровчої роботи в дошкільних навчальних закладах» (лист Міністерства освіти і науки України від 02.09.2016 № 1/9-456);

«Про організацію національно-патріотичного виховання у дошкільних навчальних закладах» (лист Міністерства освіти і науки України від 25.07.2016 № 1/9-396);

«Методичні рекомендації щодо організації взаємодії закладів дошкільної освіти з батьками вихованців» (лист Міністерства освіти і науки України від 11.10.2017 № 1/9-546);

«Про розроблення програм для дошкільної освіти» (лист Міністерства освіти і науки України від 28.02.2013 № 1/9-152);

«Щодо вирішення окремих питань діяльності керівників гуртків дошкільних навчальних закладів» (лист Міністерства освіти і науки України від 18.09.2014 № 1/9-473);

«Про організацію фізкультурно-оздоровчої роботи в дошкільних навчальних закладах у літній період» (лист Міністерства освіти і науки України від 28.05.2012 № 1/9-413).

Стратегічними цілями державної політики України у сфері дошкільної освіти є:

забезпечення доступності дошкільної освіти (наближення до місця проживання дитини);

подолання черги до закладів дошкільної освіти;
розширення мережі приватних закладів дошкільної освіти;
забезпечення безбар'єрного доступу до закладів дошкільної освіти;
створення розвивального інклюзивного освітнього середовища.

Для досягнення стратегічних цілей Міністерством освіти і науки України підготовлено проект нової редакції Закону України «Про дошкільну освіту», яким буде запроваджено ключові новації в дошкільній освіті: закріплення академічної свободи педагогічних працівників; зміна філософії контролю якості освіти на методологію підтримки; гарантування фінансової автономії закладів дошкільної освіти; запровадження альтернативних інституційних форм здобуття дошкільної освіти та альтернативних механізмів її фінансування; прозорість діяльності закладу дошкільної освіти й визначення території обслуговування для забезпечення доступу дітей за місцем проживання;

здійснено імплементацію оновленого Державного стандарту дошкільної освіти;

запровадженню внутрішнє оцінювання освітніх і управлінських процесів у закладах дошкільної освіти на основі критеріїв якості дошкільної освіти (ECERS – 3);

триває процес розроблення та впровадження професійних стандартів за професіями «Вихователь закладу дошкільної освіти», «Директор закладу дошкільної освіти». Профстандарт педагогів, управлінців визначатимуть: вимоги щодо професійної підготовки майбутніх педагогів та керівників відповідно до потреб сьогодення; орієнтири щодо сформованості їх гуманістичних цінностей, широти світогляду, високого рівня освіченості, уміння працювати на засадах партнерства з усіма учасниками освітнього процесу, практичного вміння створювати відповідне освітнє середовище;

зпрощено ліцензійні умови освітньої діяльності у сфері дошкільної освіти, що дозволить збільшити кількість приватних закладів дошкільної освіти та подолати чергу до комунальних дошкільних закладів.

Відповідно до Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту» оновлено основні засади діяльності закладів дошкільної освіти (окрім будинків дитини та дитячих будинків інтернатного типу).

Змінено Положення про заклад дошкільної освіти. У документі унормовано:

електронну реєстрацію дітей до закладів дошкільної освіти;

переведення вихованців до інших закладів освіти;

відрахування дітей, яким на 1 вересня виповнилося 7 років, а дітям з особливими освітніми потребами – 8, та які 2 місяці не відвідували заклад без поважних причин;

соціально-педагогічний патронат сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами;

використання освітніх програм, рекомендованих МОН при формуванні освітньої програми закладу;

категорії дітей, які першочергово зараховуються до дитячого садка;

право закладу здійснювати міжнародне співробітництво;

право закладу самостійно визначати форму організації освітнього процесу (розпорядок дня затверджує керівник);

основні обов'язки медичного персоналу;

право державним і комунальним закладам дошкільної освіти надавати платні освітні та інші послуги, перелік яких затверджено КМУ або засновником.

Передбачено групи форм здобуття дошкільної освіти – інституційну та індивідуальну.

Інституційна:

очна форма здобуття освіти – це спосіб організації навчання здобувачів освіти, що передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі;

дистанційна форма здобуття освіти – це індивідуальний процес здобуття освіти, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій;

мережева форма здобуття освіти – це спосіб організації навчання здобувачів освіти, завдяки якому оволодіння освітньою програмою відбувається за участю різних суб'єктів освітньої діяльності, що взаємодіють між собою на договірних засадах.

Індивідуальна:

сімейна (домашня) форма здобуття освіти – це спосіб організації освітнього процесу дітей самостійно їхніми батьками для здобуття формальної (дошкільної) та/або неформальної освіти. Відповідальність за здобуття освіти дітьми на рівні стандартів освіти несуть батьки;

за допомогою фізичних осіб, які мають педагогічну освіту та/або професійну кваліфікацію педагогічного працівника, у тому числі які провадять незалежну професійну діяльність;

педагогічний патронаж – це спосіб організації освітнього процесу педагогічними працівниками, що передбачає забезпечення ними засвоєння освітньої програми здобувачем освіти, який за психофізичним станом або з інших причин, визначених законодавством, потребує такої форми освіти.

Сучасна дошкільна освіта базується на принципах якості, доступності та наступності, що є цілісною системою розвитку дітей раннього та дошкільного віку.

Оновлення змісту дошкільної освіти тісно пов'язане з упровадженням оновленого Базового компоненту – Державного стандарту дошкільної освіти.

Система дошкільної освіти має спрямовуватися на розвиток дитини. Ця важлива умова врахована в оновленому Базовому компоненті дошкільної освіти, що є державним освітнім стандартом. Впровадження Базового компоненту розпочнеться з вересня 2021 року. У Державному стандарті дошкільної освіти вперше визначено не лише стандартизовані вимоги до результату дошкільної освіти, тобто до дитини, а й окреслено обов'язкові умови, які забезпечуватимуть досягнення бажаного результату. В основі Стандарту – ідея солідарної відповідальності держави, громади, родини,

фахівців педагогічної освіти й інших професій, причетних до піклування, догляду та розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

У процесі впровадження Базового компоненту радимо враховувати, що виконання вимог Стандарту забезпечується з урахуванням задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних психічних і фізичних можливостей у найбільш оптимальній для кожної дитини формі.

Державний стандарт дошкільної освіти це взаємозв'язок між цінностями дошкільної освіти, напрямками освіти (змістом), процесом формування досвіду дитини в різних видах діяльності, що забезпечують освітній результат – компетентність дитини старшого дошкільного віку, а також умови, за яких ці компетентності можуть бути досягнуті.

Оновлений документ заснований на компетентнісному підході, як і Державний стандарт початкової освіти.

Ключові компетентності Базового компонента дошкільної освіти продовжуються в Держстандарті початкової освіти за окремими освітніми галузями. Наприклад, освітні напрями «Дитина в природному довкіллі» та «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» продовжуються математичною та природничою освітніми галузями, а «Дитина у світі мистецтва» – мистецькою та технологічною.

Наступність між дошкільною та початковою освітою простежується й через формування наскрізних умінь, що є спільними для дошкільної та початкової освіти: виявляти творчість та ініціативність, керувати емоціями, висловлювати та обґрунтовувати власну думку, критично мислити, ухвалювати рішення, розв'язувати проблеми та співпрацювати в колективі.

Акцентуємо увагу, що удосконалення змісту дошкільної освіти передбачає запровадження принципу педагогіки партнерства, що ґрунтується на співпраці дитини, вихователя і батьків або осіб, які їх замінюють, забезпечення рівного доступу всіх дітей до закладів дошкільної освіти, втілення особистісно орієнтованого, компетентнісного, діяльнісного, інтегрованого підходів, реалізації самостійної творчої діяльності дитини в освітньому процесі з урахуванням вікових особливостей психофізичного розвитку дітей, ігрової діяльності як провідної та принципу навчання через гру як наскрізного у взаємодії з дитиною.

Упровадження зазначених підходів до організації освітнього процесу передбачає повагу до дитини, пріоритет щасливого проживання дитиною сьогодення. Це є передумовою її повноцінного подальшого життя, визнання самоцінності дошкільного дитинства, його особливої ролі в розвитку особистості, збереженні дитячої субкультури.

Діяльнісний підхід до організації освітнього процесу є важливим для забезпечення прояву активності дитини. Він передбачає, що дорослі створюють умови, в яких дитина набуває особистого досвіду в усіх видах діяльності: руховій, ігровій, образотворчій, пізнавально-дослідницькій, господарчо-побутовій, спрямовує організацію освітнього процесу на отримання його результатів – відповідних компетентностей.

Компетентнісний підхід до організації освітнього процесу передбачає, що дорослі збагачують досвід дитини, використовують комплексні психолого-педагогічні впливи, що сприяють становленню компетентностей дитини за освітніми напрямками з урахуванням її бажань, інтересів, намірів із набутими знаннями, уміннями й навичками; та використання комплексних психолого-педагогічних впливів (педагогічних технологій, методів, способів), що сприяють становленню компетентності. У компетентностях збалансовано бажання, інтереси, наміри, мрії дитини в єдності з набутими знаннями, уміннями, навичками та вольовими зусиллями, які вказують на її здатність до регуляції своєї поведінки та діяльності. У такий спосіб компетентність, яку набуває дитина в умовах дошкільної освіти, розглядається в Стандарті як результат розвитку, виховання та навчання.

Інтегрований підхід до організації змісту та процесу дошкільної освіти передбачає, що дорослі формують цілісну реалістичну картину світу й основи світогляду дитини, сприяють взаємозбагаченню соціальних контактів і предметнозмістових характеристик тих явищ, які засвоює дитина. Основними характеристиками інтегрованого освітнього процесу виступають: радісне проживання подій, смислове наповнення, активне залучення дитини до спільної з дорослими та однолітками діяльності, взаємозбагачення соціальних контактів.

Особистісно орієнтований підхід до організації змісту та процесу дошкільної освіти передбачає, що дорослі визначають базові якості особистості, розвиток її активності, самостійності, ініціативності та креативності як індикаторів ефективності освітнього процесу.

Окрему увагу варто приділяти ігровій діяльності, як провідній для дитини дошкільного віку та зокрема надавати пріоритетного значення принципу «навчання через гру» як наскрізного у взаємодії з дитиною.

Надзвичайно важливим в організації освітнього процесу з дітьми дошкільного віку є єдність зусиль педагогічного колективу закладу дошкільної освіти, інших закладів та установ, батьків або осіб, які їх замінюють, у формуванні відповідних життєвих компетентностей дитини, зокрема дитини з особливими освітніми потребами, враховуючи рекомендації інклюзивно-ресурсного центру. Це передбачає психолого-педагогічне просвітництво батьків, психолого-педагогічний супровід та підтримку розвитку дитини в умовах родинного виховання, активне залучення батьків вихованців в освітній процес закладу дошкільної освіти.

Очікувані результати імплементації оновленого Базового компонента дошкільної освіти:

забезпечення підвищення якості дошкільної освіти в Україні та відповідність її міжнародним стандартам;

можливість продовження реформування дошкільної освіти з урахуванням наступності між дошкільною та загальною середньою освітою (початковою ланкою).

На допомогу педагогічним працівникам закладів освіти, які забезпечують здобуття дошкільної освіти дітьми відповідного віку, розроблені Методичні

рекомендації до оновленого Базового компонента дошкільної освіти (лист МОН України від 16.03.2021 №1/9-448).

Пропонуємо джерела інформації: Електронна книжка «Базовий компонент дошкільної освіти. Нова редакція та поради для організації освітнього процесу» <https://ezavdnz.mcfr.ua/book?bid=37876> ;

Методичні рекомендації до оновленого Базового компонента дошкільної освіти від 16.03.2021/ сайт МОН України <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodometodichnih-rekomendacij-do-onovlenogo-bazovogo-komponenta-doshkilnoyiosviti>;

«Нова редакція базового компонента дошкільної освіти: вивчаємо за п'ять хвилин». Практика управління дошкільним закладом. 2021. №1; Серія публікацій. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2021. №2; Серія тематичних випусків. Дошкільне виховання. 2021.

Специфічні умови перебування дітей в закладах дошкільної освіти в період карантину потребують професійної підтримки щодо діяльності керівника установи, педагогів, батьків.

Радимо скористатись, у цьому зв'язку, порадами, підготовленими Українським інститутом розвитку освіти. Це Рекомендації щодо забезпечення якості дошкільної освіти України в умовах карантину (схвалено на методичній раді Державної установи «Український інститут розвитку освіти», протокол №1 від 02.02.2021). Матеріали розроблено згідно з чинними документами ВООЗ, МОЗ і МОН України, що регулюють процес організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти.

Із керівними принципами та заходами щодо безпечного відновлення роботи та функціонування закладів дошкільної освіти, а також розвитку дітей та підтримки працівників можна ознайомитися в постанові Головного державного санітарного лікаря України від 22.09.2020 № 55 «Про затвердження Тимчасових рекомендацій щодо організації протиепідемічних заходів у закладах дошкільної освіти на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)», листах Міністерства освіти і науки України від 23.04.2020 № 1/9-219 «Щодо організації діяльності закладів дошкільної освіти під час карантину», від 22.05.2020 № 1/9-269 «Щодо відновлення діяльності закладів дошкільної освіти», матеріалах ЮНІСЕФ «Рекомендації щодо відновлення роботи закладів дошкільної освіти після COVID-19».

Упродовж 2019-2021 років в Україні триває розробка концептуальних засад дошкільної освіти, яку здійснюють Підкомітет з питань раннього розвитку та дошкільної освіти комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, МОН та наукові установи України.

Підготовлено дві Концепції, що визначають сучасну систему поглядів, принципів та ідейних задумів щодо першої освітньої ланки – дошкільної освіти. Перший документ – Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку (редакція від 09.07.2020). Відбулося громадське обговорення та затвердження Концепції Президією Національної академії педагогічних наук (протокол №1 – 2/8-119 від 18.06.2020). Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку

тракується авторами як система науково-обґрунтованих положень, що визначають стратегічні напрями освітнього розвитку дітей від народження до шкільного віку відповідно до сучасних викликів глобалізованого цифрового суспільства, очікувань громадян України щодо державної позиції підтримки дошкільного дитинства. Мета Концепції – визначення провідних ідей і принципів щодо забезпечення дитиноцентризму, системних змін в освіті дітей раннього та дошкільного віку, управління системою дошкільної освіти на різних її рівнях. Другий документ – Концепції розвитку дошкільної освіти. Завершилось громадське обговорення проєкту Концепції. Зараз цей документ опрацьовується та буде поданий на схвалення до Кабінету Міністрів України. Зазначимо, що Концепція розвитку дошкільної освіти окреслює:

основні напрями (вектори) розвитку дошкільної освіти;

встановлює чіткі ознаки якісної дошкільної освіти;

визначає шляхи досягнення відповідної якості дошкільної освіти (науково-методичний супровід, методичні матеріали, інструментарій контролю). Засадничі принципи Концепції стали підґрунтям для нового Закону «Про дошкільну освіту». Концепцією визначено мету дошкільної освіти – забезпечення права дитини на якісне навчання, виховання та розвиток основними соціальними інститутами, що створює можливості для працевзайнятості батьків та розвитку сталого суспільства.

Кабінет Міністрів України своїм розпорядженням від 19 травня 2021 року № 474-р схвалив Концепцію Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року.

Триває розробка даного документу. У шестимісячний термін буде подано на розгляд Кабінету Міністрів України проєкт Державної цільової, національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року.

Створення системи забезпечення якості освіти.

Відповідно до Програми діяльності Уряду, підготовленої у 2019 році, оцінювання якості дошкільної освіти є одним із пріоритетних завдань. Затверджено Методичні рекомендації з формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти закладу дошкільної освіти (Наказ Державної служби якості освіти від 30.11.2020 № 0111/71). Внутрішня система забезпечення якості освіти розробляється як інструмент управління якістю в закладу дошкільної освіти і відображається в Положенні про внутрішню систему забезпечення якості освіти, яке має бути затверджене керівником закладу (за попереднім схвалення педагогічної ради). Результати самооцінювання аналізуються та використовуються закладом освіти виключно з метою подальшого розвитку: визначення позицій зростання, удосконалення освітніх та управлінських процесів, поліпшення якості освіти.

На платформі розвитку НУМО розташовано електронний посібник «Ключові показники якості дошкільної освіти», підготовлений Міністерством

освіти і науки України, Українським інститутом розвитку освіти, за підтримки UNICEF в Україні <https://cutt.ly/2Wr6kYg>.

У публікації подано ключові показники, які забезпечують якість освітніх послуг і визначають місце освіти в широкому соціальному контексті. Інформація, що представлена у посібнику, співвідноситься з Міжнародними критеріями якості та Міжнародною методикою оцінювання якості дошкільної освіти (ECERS-3).

Державною службою якості освіти України спільно з Всеукраїнською громадською організацією «Асоціація працівників дошкільної освіти» організовано розробку Порадника для директора закладу дошкільної освіти. Порадник передбачає рекомендації зі створення та розбудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти, критерії та інструментарій оцінювання освітньої діяльності, що в подальшому будуть використані і для зовнішнього оцінювання (інституційного аудиту).

Вивчення якості дошкільної освіти проводиться через впровадження інституційного аудиту та моніторингу закладу дошкільної освіти, що забезпечує обґрунтування управлінських рішень щодо підвищення якості дошкільної освіти.

Пропонуємо інформацію щодо Методики Ecers-3: шкали оцінювання якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти.

Дослідження якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти за методикою ECERS-3 в Україні організовує Український інститут розвитку освіти у партнерстві з Командою підтримки реформ Міністерства освіти і науки, Всеукраїнським фондом «Крок за кроком» та за підтримки ЮНІСЕФ в Україні.

ECERS – міжнародна методика з оцінювання дошкільного освітнього середовища, описана у форматі шкали, яка містить: 6 підшкал, 35 параметрів, 468 індикаторів. Вона зосереджена на умовах для розвитку дитини, навколо інтересів якої побудоване оцінювання. Оцінювання, як таке, не впливає на освітнє середовище, але шкала може бути орієнтиром для забезпечення якісного дошкілля. Орієнтуючись на представлені індикатори якісного дошкільного освітнього середовища, педагогічні працівники та директори закладів дошкільної освіти можуть підвищити якість освітнього процесу. Оцінювання якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти проводять сертифіковані експерти ECERS-3. Експерти з оцінювання спостерігають за групою та взаємодією дітей віком від 3 до 5 років протягом 3 годин під час звичайного дня в дитячому садку. Вони оцінюють середовище – все, з чим та з ким взаємодіє дитина: організацію кімнат, розташування умеблювання та іграшок, взаємодію між дітьми, дітей з вихователями, вихователів з батьками, а також тривалість та ротацію занять, організацію різних видів діяльності. Кожен з параметрів експерти оцінюють від 1 (незадовільно) до 7 (відмінно), відповідно до індикаторів. Середній бал за підшкалою обчислюється зважаючи на оцінки параметрів. Результати дослідження – підстава для формування освітньої політики, спрямованої на підвищення якості дошкільної освіти, зокрема:

оновлення змісту дошкільної освіти;

оновлення методичних рекомендацій щодо організації освітнього процесу;

підвищення кваліфікації педагогічних працівників;

приєднання педагогів до світової професійної спільноти у сфері дошкільної освіти.

Використання шкали ECERS-3 як орієнтира дасть змогу:

сприяти індивідуалізації освіти: індикатори зосереджені на конкретній дитині, яка має можливість обрати активності, висловити чи сформулювати свою думку незалежно від думки дорослих, встановити межі чи допомогти собі, усамітнівшись у комфортній для неї зоні

урізноманітнити види діяльності дітей у закладі дошкільної освіти: ігрову, логікоматематичну, мистецьку, мовленнєву, музичну, фізкультурно-оздоровчу, природознавчу тощо;

наголосити на важливості комунікації вихователів з дитиною, зокрема, чи дитина формулює запитання до кінця, а вихователь не перебиває її з відповіддю; чи персонал ставить відкриті запитання; чи вихователь відчуває динаміку групи і змінює активності; чи наявний фізичний контакт за емоційної потреби дитини; чи педагог залучає дітей до вирішення проблем;

підвищити значення середовища, в якому розвивається дитина: простору, взаємодії з однолітками та дорослими і організації дня дитини.

Педагогічні колективи мають змогу ознайомитись зі змістом методики ECERS -3, проаналізувати сильні та слабкі сторони закладу дошкільної освіти, а також можливості та ризики в освітньому процесі до та під час проведення Всеукраїнського дослідження.

За рекомендаціями УІРО методикою ECERS-3 зможуть скористатися:

заклади дошкільної освіти для рефлексії та визначення подальших цілей щодо поліпшення якості освітнього процесу;

органи управління для узагальнення та аналізу висновків, прийняття управлінських рішень;

інституції незалежного оцінювання якості освіти для експертизи і моніторингу якості дошкільної освіти в Україні;

заклади, які відповідають за підвищення кваліфікації педагогічних працівників та вищі навчальні заклади, які готують педагогів.

Відповідно до Закону України «Про освіту» усі заклади освіти мають право на автономію у виборі основних пріоритетних напрямів та завдань в організації освітнього процесу, орієнтуючись на детальний та конструктивний аналіз результатів освітньої діяльності в минулому навчальному році. Освітня діяльність закладів дошкільної освіти здійснюється на основі розробленого плану роботи на навчальний рік і літній період, що схвалюється педагогічною радою закладу та затверджується його керівником.

План роботи закладу дошкільної освіти є одним із основних документів, який регламентує його діяльність упродовж навчального року та літнього періоду. При плануванні роботи на новий 2021-2022 навчальний рік радимо керуватися листом Міністерства освіти і науки України від 07.07.2021 № 1/9-344 «Планування роботи закладу дошкільної освіти на рік».

Кількість розділів плану роботи визначається педагогічною радою закладу дошкільної освіти. З-поміж орієнтовних розділів – аналіз діяльності закладу та визначення річних завдань на майбутній період, діяльність структур колегіального управління та методичного кабінету, адміністративно-господарська й організаційно-педагогічна діяльність, а також внутрішня система оцінювання якості освіти.

Особливу увагу варто приділити створенню комфортного та безпечного освітнього середовища. Заходи, спрямовані на це, мають бути наскрізно висвітлені в усіх розділах плану. Наприклад:

створення освітнього середовища, вільного від будь-яких форм насильства та дискримінації;

надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу;

реалізація прав дітей з особливими освітніми потребами;

забезпечення емоційного добробуту дошкільнят тощо.

Перш ніж створити план на новий навчальний рік, кожному закладу дошкільної освіти варто провести аналіз його діяльності за попередній період. Аналіз має відображати логіку планування і містити, зокрема, інформацію про діяльність методичного кабінету, матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення, психолого-педагогічні умови, взаємодію з батьками. Цей розділ також включає і моніторинг якості освіти.

Після проведення аналізу варто поставити 3-4 річних завдання, які беруть до уваги програму розвитку закладу на найближчі роки, його актуальні проблеми та пріоритетні напрями діяльності. Кількість річних завдань може варіюватись і залежить від багатьох чинників: викликів конкретного закладу, його досягнень, рівня професійної компетентності педагогів, кількості груп тощо.

План роботи дошкільного закладу розробляють за участю педагогів із залученням батьків або осіб, які їх замінюють. Його обговорюють на засіданні педагогічної ради, а затверджує такий план керівник закладу дошкільної освіти.

Педагогічні працівники мають право на академічну свободу, включаючи свободу від втручання в педагогічну діяльність, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі; розроблення та впровадження авторських навчальних програм, проєктів, освітніх методик і технологій, методів і засобів, насамперед компетентнісного навчання та інше.

Забезпечення реалізації змісту дошкільної освіти здійснюється відповідно до Базового компонента дошкільної освіти, освітніх програмам розвитку дітей та навчально-методичними посібниками, затвердженими в установленому порядку Міністерством освіти і науки України. Ознайомитися з чинними освітніми програмами та інформаційно-методичними матеріалами можна в листі «Про перелік навчальної літератури, рекомендованої Міністерством освіти і науки України для використання у закладах освіти у 2021-2022 н.р.» (лист Міністерства освіти і науки України від 09.08.2021 № 1/9-484).

Наголошуємо, що заклади дошкільної освіти різних типів і форм власності можуть використовувати комплексні та парціальні освітні програми, рекомендовані або схвалені Міністерством освіти і науки України. Педагогічні

колективи мають право обирати для використання в роботі чинні програми, перелік та особливості реалізації яких обговорює та схвалює педагогічна рада закладів дошкільної освіти. Заклад дошкільної освіти може використовувати кілька комплексних і парціальних програм, відповідно до яких педагоги планують освітню діяльність. Окрім того, заклади дошкільної освіти можуть розробити і власні освітні програми.

Таким чином, заклад дошкільної освіти може використати схвалені чи рекомендовані Міністерством освіти і науки України програми як основну частину своєї освітньої програми, за необхідності, доповнюючи її додатковими компонентами. У цьому випадку, в рішенні педагогічної ради про схвалення освітньої програми закладу необхідно вказати назву (назви) та реквізити схвалених чи рекомендованих програм.

Варто врахувати, що єдиних вимог до оформлення освітньої програми закладу дошкільної освіти немає. Освітня програма – це єдиний комплекс освітніх компонентів, спланованих і організованих дошкільною установою для досягнення вихованцями результатів навчання (набуття компетентностей), визначених Базовим компонентом дошкільної освіти.

Під час проведення організованих форм освітнього процесу необхідно дотримуватись вимог «Гранично допустимого навчального навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форми власності», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2015 № 446.

Рекомендуємо звернути особливу увагу на взаємодію з сім'ями, формування у дітей дошкільного віку базових цінностей: доброти, дружби, любові, відповідальності, відчуття краси.

Модель партнерської взаємодії із сім'єю кожен заклад розробляє самостійно, ґрунтуючись на принципах взаємоповаги, взаємодовіри, взаєморозуміння, співпраці, усвідомлення своєї ролі та відповідальності.

Рекомендуємо впроваджувати дистанційні форми спілкування з батьками, особливо в дні, коли дитина з тих чи тих причин відсутня в закладі. Можливе застосування мобільних додатків Messenger, Viber, Facebook у межах робочого часу.

Особливу увагу потрібно звернути на організацію освітнього процесу з дітьми раннього віку.

Ранній вік – унікальний період розвитку дитини. Оскільки саме в цей момент найлегше та найбажаніше формувати позитивні емоції в дитини. Важливість раннього розвитку знає практично кожен з батьків, який бажає своїй дитині успішного майбутнього. Розвиток дитини з самого народження є дуже важливою частиною його подальшого життєвого шляху.

Становлення особистості малюка має відбуватися в характерних для цього віку видах діяльності – комунікативній, мовленнєвій, сенсорно-пізнавальній, ігровій, художньо-естетичній, здоров'язберігальній, руховій, у діяльності зі самообслуговування, – які наповнюють зміст й організацію кожного дня та надають малюкам можливості для самореалізації, самовираження. Ранній вік має непереврене значення для всього подальшого

розвитку душі, тіла й розуму дитини, закладаються основи всіх подальших видів активності, закладається картина світу дитини, її світобачення.

Дорослі (педагоги, батьки, знайомі однолітки і старші люди) мають допомогти дитині закласти перші цеглинки на її довгому життєвому шляху.

Наголошуємо, що специфіка раннього віку полягає у тому, що ми не можемо за власним бажанням наповнити голову й душу малюка всім необхідним, як, скажімо, валізу. Дитина все має засвоїти, діючи самостійно. Ось тому діяльнісний підхід до організації освітнього процесу є наріжним для забезпечення прояву активності особистості дитини. Не дорослий за дитину, а сама дитина має діяти.

Принципово важливим є діалоговий формат взаємодії, що передбачає вміння дорослого розмовляти з дітьми, а не тільки говорити їм; чути і аналізувати почуте, вчасно й адекватно реагувати на ситуації, надавати підтримку малюкам, які ще не мають активної мовленнєвої діяльності. Педагог має спонукати дітей до активної комунікації, а відтак намагатися контролювати власну мовленнєву активність.

Інтегрований підхід до освітнього процесу в групі раннього віку забезпечується тематичною організацією його змісту і процесу. Змістове наповнення освітньої роботи пов'язане із засвоєнням на практичному рівні сенсорних еталонів, сприйняттям, зіставленням, порівнянням предметів й об'єктів, з якими діють діти в різних видах активності.

Компетентнісний підхід до організації освітнього процесу в групі раннього віку передбачає пріоритет досвіду дитини у всіх специфічно дитячих видах діяльності, який визначається її бажаннями й інтересами. Саме це зумовлює мінімізацію загальногрупових форм роботи на користь індивідуальних та малих форм освітньої роботи.

Звертаємо увагу, що планування освітнього процесу в групах раннього віку має враховувати психофізичні особливості малюків: їхню потребу в конкретизації, унаочненні інформації, її багаторазовому повторенні, різноманітних способах її проживання й апробування за умови особливої ролі дорослого у спрямуванні і супроводі спільної з дітьми діяльності.

Спосіб планування освітнього процесу у групах раннього віку – пропонується потижневого. Програмні завдання за основними освітніми напрямками обирають на тиждень, формулюють їх чітко, щоб у наміченому завданні читався очікуваний результат (чого конкретно, якого результату маю намір досягти).

Для нового підходу до планування освітнього процесу ключовим є не сітка занять (хоча заняття як важлива форма освітньої діяльності не втрачає своєї актуальності), а формати організації життєдіяльності дітей (індивідуальний, підгруповий, загальногруповий) протягом дня і всіх днів тижня.

Для вихователя групи раннього віку, безумовно, зберігається логічна послідовність усталених режимних моментів (прийом, ранкові заходи, сніданок, час занять та інші денні справи, прогулянка, відпочинок, освітня робота у другій половині дня).

Плануючи освітній процес, пропонується використовувати технологію потижневого планування, виокремлюючи ключові акценти освітньої роботи протягом тижня і реалізуючи їх у зручний для себе і дітей спосіб. Важливим завданням є також здійснення переходу від домінанти загальногрупових форм до індивідуалізації освітнього процесу, враховуючи особливості темпоритму, які у кожної дитини цього віку унікальні.

Сучасні малюки мають більш значні індивідуальні відмінності, ніж вікові, а тому вихователь має погодитися з думкою, що кожен з дітей має право на свій темп і ритм, свій рівень досягнень. Вихователь має вірити, що кожна дитина діє в міру своїх сил, та поважати її сили.

Малюки потребують затишку, усталеності, спокійного темпоритму життя, суголосного їхнім психофізіологічним можливостям. Одна з головних заповідей у роботі з дітьми раннього віку полягає в тому, щоб ніколи нікуди не поспішати. Найвища майстерність вихователя – забезпечити такий темпоритм життя в групі, щоб, з одного боку, не нервувати дітей поспіхом, підганяючи кожного до абстрактного розкладу, а з іншого, – не розслабляти дітей, гальмуючи їхній розвиток.

Акцентуємо увагу на те, що в групах раннього віку має переважати середовищна модель організації освітнього процесу, що означає мінімізацію загальногрупових форм освітньої роботи з дітьми на користь індивідуальній і малим формам.

Пряме навчання будь чого має відбуватися в індивідуальному форматі занять (від одного до трьох дітей); закріплення сформованих раніше знань й умінь – на підгруповому занятті (підгруповий формат – від чотирьох до восьми). Застосування ж загальногрупового формату виправдовує себе як ситуація вправлення дітей у тематично спрямованій комунікації і взаємодії.

Передбачена в групі дітей третього року життя організація життєдіяльності дає змогу педагогам, з одного боку, зберегти формат чіткого розкладу, з іншого, – надає можливість для певної свободи, залежно від реалій конкретного моменту. І важливим для забезпечення означених свобод є принцип гнучких кордонів. Це означає, що реакція вихователя має бути спокійною на те, що малюки можуть «входити» чи «виходити», не чекаючи загального початку і завершення спільної діяльності.

Одним із пріоритетних завдань дошкільної галузі є приведення системи дошкільної освіти в режим інноваційного розвитку, трансформування наукових ідей, сучасних експериментально апробованих програм, освітніх технологій в практику, впровадження педагогічного досвіду, що забезпечуватиме якість та доступність надання освітніх послуг.

Основний чинник, що впливає на якість освіти, є професійна компетентність педагога, формування та удосконалення якої забезпечується класичними та новими формами надання інформації педагогічним працівникам. В Україні створена Національна платформа можливостей підвищення кваліфікації педагогічних працівників «EdWay», розробниками якої стали ГО «EdCamp Україна» і ТОВ «Прозорі рішення» за підтримки міжнародного фонду «Відродження» та інституційних партнерів: Український інститут розвитку

освіти; Державна служба якості освіти; Служби освітнього омбудсмена; Інститут освітньої аналітики.

Планується тісна співпраця тих, хто прагне розвитку української освіти, – надавачів освітніх послуг у сфері підвищення кваліфікації та замовників цих послуг (педагогічних працівників). Адреса інституції AdWay – edway.in.ua. Відеозапис повної сесії онлайн-толоки з презентацією платформи «AdWay» можна знайти за покликанням youtu.be/Y-Rc3iT7q3s. Презентація платформи «AdWay» – нового інструменту підвищення кваліфікації педагогів, подана за посиланням <http://bit.ly/pptedway>.

Розроблено проєкт «Електронний методичний кабінет «Нове дошкілля». «АС - кваліфікація» – повна назва «Автоматизована система організації підвищення кваліфікації педагогічних працівників» – входить до складу електронного методичного кабінету Всеукраїнської мережі підтримки професійного розвитку педагогічних працівників «Педагог». Це перша масштабна робота з використанням онлайн ресурсів на шляху побудови нового українського дошкілля. Проєкт включає інноваційні рішення, які кардинально змінюють підходи до освітньої роботи, висуваючи на передній план виховну і розвивальну функції. Навчальна функція займе підпорядковане місце. Буде розроблена проста система показників якості освіти для формування індивідуальної освітньої траєкторії в закладі освіти. Проєкт зацікавить тих працівників дошкілля та батьків, які шукають новий зміст, форми і методи роботи з дітьми. Система «АС - кваліфікація» має 2 частини: «Заклад освіти» та «Орган управління». Перша частина буде поставлятися у заклади освіти, друга – в орган територіального управління освітою. Інформація про створювані інноваційні продукти повідомлятиметься за адресою https://www.facebook.com/novedoshkillya?ref=py_c.

Інноваційні підходи до освітньої роботи з дітьми дошкільного віку. Організація, форми, дидактичне забезпечення.

Рекомендуємо у процесі організації освітньої діяльності звернути увагу на створення безбар'єрного простору та організації роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

Розбудова сучасного безпечного та комфортного освітнього середовища. Освітнє середовище – сукупність об'єктивних зовнішніх умов, факторів, соціальних об'єктів, необхідних для успішного функціонування освіти. Це система впливів, умов і можливостей для формування особистості та її розвитку, які містяться в соціальному і просторово-предметному оточенні. Просторово-предметна складова передбачає безпечне розвивальне (ігрове) середовище, сучасний універсальний дизайн приміщень, використання ІКТ в освітньому процесі, різноманітне та доступне програмно-методичне наповнення.

Особливої уваги потребує середовище інклюзивних груп закладу дошкільної освіти, а саме:

забезпечення універсального дизайну та розумного пристосування будівель, приміщень та прибудинкових територій;

влаштування елементів доступності для осіб з порушеннями: опорно-рухового апарату (пандусів, спеціальних підйомників), зору (тактильної підлогової плитки, інформаційних таблиць та позначень шрифтом Брайля, інших візуальних елементів і аудіопокажчиків), слуху (організація перекладу жестовою мовою, використання систем звукопідсилення);

створення ресурсної кімнати.

Важливо забезпечити в закладі комфортний психологічний мікроклімат, який сприятиме знайомству вихователя та інших педагогів із дітьми з особливими освітніми потребами та їхніми сім'ями з метою формування партнерських відносин та сприяння плавному й ефективному переходу до закладу дошкільної освіти та подальшого перебування у ньому.

Велика увага має приділятися найбільш вразливим категоріям дітей, зокрема: дітям з інвалідністю, із соціально вразливих сімей, хто стикається з певними економічними труднощами чи психологічним стресом (через смерть, хворобу одного з батьків, розлучення чи поділ сім'ї, вимушене переселення тощо), дітям, які не є носіями української мови тощо.

Наголошуємо, що особливої уваги потребують питання з попередження та профілактики насильства та жорсткого поводження з дітьми в сучасному суспільстві. Нагадуємо, що «Порядок реагування на випадки булінгу (цькування)» та «Порядок застосування заходів виховного впливу», затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 № 1646 та зареєстровані в міністерстві юстиції України 03.02.2020 за № 11/34394.

Пропонуємо для ознайомлення та упровадження авторські технології:

«Вектори супроводу мистецької діяльності у закладах дошкільної освіти»

Автор – Олена Половіна, співавторка колективу розробників БКДО, доцент кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

Структура супроводу мистецької діяльності, організованої з дошкільниками

Перший вектор. Автономність вихователя у реалізації завдань освітнього напрямку «Дитина у світі мистецтва».

Другий вектор. Зміна орієнтирів (з відтворення об'єктів до створення нових власних).

Третій вектор. Організація простору для мистецької діяльності.

Четвертий вектор. Доцільний методичний інструментарій (методи, форми освітньої взаємодії).

П'ятий вектор. Рефлексійне середовище (мистецька рефлексія педагога і дитини).

Шостий вектор. Відчуття дитиною значимості і задоволення процесом та результатами діяльності. Автор подає алгоритм артпроєкту, що включає мотиваційний, технологічний та рефлексійні етапи, результати (ефекти) проєкту.

«Технологія сприймання художніх творів у роботі з дітьми раннього віку»

Автор – Вікторія Рагозіна, провідний науковий співробітник лабораторії дошкільної освіти і виховання Інституту проблем виховання НАПН України, кандидатка педагогічних наук, старший науковий співробітник Алгоритм дій педагога:

запрошення до перегляду художнього твору (передгра, сюрприз у контексті картини);

демонстрація художнього твору; оповідка;

художні ігри (обговорення, обігрування картини, залучення дітей до показу персонажів, першоелементи бесіди);

інтеграція самостійної художньої творчості з експериментально-ослідницькою та руховою діяльністю дітей.

Правила використання технології для педагогів

1. Привертати увагу дітей до художніх творів за допомогою альтернативних засобів (звуків, сюрпризів тощо).

2. Враховувати тематику та її близькість для дітей, доступність змісту при виборі картин.

3. Сюжет повинен бути простим з мінімальною кількістю деталей.

4. Розташовувати дітей вільно біля картини, щоб була можливість пересування та спілкування з іншими дітьми.

5. Враховувати вік дітей та специфіку мистецтва.

6. Використовувати оповідку за змістом картини у повільному темпі з паузами після кожного речення.

7. Спілкування спрямовувати як на кожну дитину, так і на групу в цілому.

8. Демонструвати картини в першу половину дня підгрупі або групі дітей 1 раз на тиждень.

Використання технології фокусного навчання

Автор – Наталія Гавриш, головний науковий співробітник лабораторії дошкільної освіти і виховання Інституту проблем виховання НАПН України, доктор педагогічних наук, професор.

Технологія забезпечує можливість коригування сприйняття змісту картини (плакату) залежно від заданої точки уваги, сформульованої ідеї. Її використання дає можливість ефективно здобувати знання: шукати і сприймати нову інформацію, ретельно її аналізувати та застосувати; вивчати нові ідеї, бачити їх перспективу, висловлювати власні судження стосовно достовірності цих ідей, оцінювати і визначати їх загальну вартість на основі власних потреб і цілей; відрізняти факти від думок, ставити запитання, аргументувати, дискутувати, аналізувати інформацію, вирізняти проблеми й розставляти пріоритети.

Інноваційний потенціал іммерсійного заняття з дітьми дошкільного віку
Автор – Катерина Крутій, професор кафедри дошкільної освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, доктор педагогічних наук.

Суть технології

Дитина вже в ранньому дитинстві має бути суб'єктом своєї освіти. Слід ураховувати ресурсність і цінність дошкільного дитинства для подальшого

розвитку людини (за О. В. Запорожцем). Дошкільник має отримати досвід активного суб'єктного ставлення до власної освіти, щоб бути готовою в майбутньому до навчання впродовж життя. Автор пропонує «мозаїчний підхід» до освітнього процесу на противагу пояснювально-ілюстративному методу навчання; розкриває сутність зовнішньої та внутрішньої мотивації; визначає подієвість як ситуацію, що забезпечує учасникам «психологічний прорив», вихід за межі життєвого досвіду.

Коректурні таблиці для дітей старшого дошкільного віку

Авторський колектив під керівництвом Тамари Піроженко, завідувача лабораторії психології дошкільника Інституту психології імені Григорія Костюка Національної академії педагогічних наук України, доктора психологічних наук, професора.

Навчально-методичний посібник «Коректурні таблиці для дітей старшого дошкільного віку» розроблено на допомогу педагогічним працівникам закладів дошкільної освіти, які впроваджують комплекс «Впевнений старт». У посібнику подано опис технології застосування таблиць - методика (мета та формат використання, місце в освітньому процесі, способи організації дітей, універсальні завдання) та коректурні таблиці.

Еколого-психологічні тренінги – одна з форм екологічної освіти

Це комплексна форма екологічного виховання, що заснована на методології соціально-психологічного тренінгу і спрямована на корекцію екологічної свідомості.

За допомогою тренінгових занять дошкільнята будуть замислюватися над охороною навколишнього середовища і, ставши дорослими, зможуть самостійно розв'язувати серйозні й важливі екологічні питання.

Мета еколого-психологічних тренінгів – в доступній та цікавій формі розкрити сутність сучасних проблем екології, сприяти нагромадженню екологічних знань; розвивати творчу та ділову активність, готовність до екологічної діяльності; виховувати почуття відповідальності за природу як національне багатство, основу життя на Землі; виховання емпатії, співчуття та бережного ставлення до об'єктів природи.

Проведення таких тренінгів сприятиме вирішенню наступних завдань, як:
розширення чуттєвого досвіду дошкільнят, розвиток перцептивних можливостей при контакті з природними об'єктами;

розвиток почуття емоційної чуйності, причетності до живої природи, співпереживання;

формування екологічних установок особистості, активної життєвої позиції по відношенню до природного оточення;

навчання взаємодії з природою;

розширення індивідуального екологічного простору.

Тренінг проводиться в групі, на майданчику, в кімнаті природи, зимовому саду або в іншому приміщенні, в якому розташовуються об'єкти природи. Вибір місця здійснюється залежно від можливостей закладу дошкільної освіти, змісту запланованої роботи. Тривалість тренінгу – 20-30 хв., що визначається складністю вправ та видами діяльності дітей в них. Еколого-психологічний

тренінг проводиться з підгрупою дітей (5-7) у вільний від занять час 1-2 рази на тиждень.

Структура тренінгу

I. Підготовча / мотиваційна частина:

вправи на знайомство (назвати своє ім'я і на першу літеру назву дерева, квітки, тварини тощо);

оголошення теми;

юрприз;

здивування;

інформаційне повідомлення.

Правила II.

Дослідницька частина (робота в підгрупах, парах, трійках):

спостереження, перегляд відео, презентацій;

досліди;

використання досвіду дитини;

інформаційне повідомлення;

розв'язання проблемних ситуацій;

створення інтерактивних карт, плакатів, інформаційних буклетів, листівок;

виготовлення екопродукції та практичних матеріалів для застосування в дошкільній;

психо-гімнастичні вправи;

руханки

III. Узагальнююча частина.

Підведення підсумків. Хвилинка милування

Звертаємо увагу, що у 2021-2022 навчальному році педагогічні працівники закладів дошкільної освіти можуть підвищувати кваліфікацію за різними формами, видами, що визначені Порядком підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 та мають право самостійно обирати конкретні форми, види, напрями та суб'єктів надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації.

Методист з дошкільної освіти
навчально-методичного відділу координації
освітньої діяльності та професійного розвитку
Сумського ОШПО

Л.Б. Міщенко

(підпис наявний в оригіналі)